

Plan van Aanpak Ontwikkeling Maritiem Cluster OGO 22-10-2020

Versie 14-10-20 definitief

1. Inleiding

Dit Plan van Aanpak werkt de stappen uit die genomen moeten worden om tot een lange termijn perspectief als input voor de omgevingsvisie te komen, en tegelijkertijd te starten met de ontwikkeling. Het PvA beschrijft acties ongeveer tot halverwege 2021. Het OGO heeft opdracht op 26-8 opdracht gegeven tot dit PvA.

We gebruiken verschillende termen in dit Plan. Een korte begripsomschrijving:

Het *lange termijn perspectief* (LTP) is de stip op de horizon: wat voor soort haven willen we in 2050 zien?

Wordt het een gescheiden civiele haven, naast de Rijkszeehaven zoals nu veelal het geval is? En wordt de civiele haven dan vooral een energiehaven? Of wordt het een meer hybride haven met gemengde functies civiel-militair en met optimale synergie?

Deze vragen zijn belangrijk om te kunnen bepalen met welke maatregelen overheden de ontwikkeling kunnen accommoderen. Het LTP is een 'verhaal' dat geschreven wordt op basis van vastgestelde doelen en uitgangspunten.

Een *ontwikkelrichting* is een schetsontwerp met voorstellen voor maatregelen. De doelen en uitgangspunten zijn hierbij richtinggevend en toetsend. Als overheden zijn we verplicht om verschillende alternatieven te onderzoeken om effecten van maatregelen in beeld te brengen. Bijvoorbeeld: verschillende locaties voor de Moormanbrug en de effecten van die verschillende locaties voor bereikbaarheid op het marine terrein, in de civiele haven en in de stad en omgeving. De alternatieven zijn ook nodig om milieueffecten te onderzoeken in een MER. Op basis van deze effectrapportages kiezen bestuurders één ontwerp, waar verschillende maatregelen in opgenomen zijn.

De vastgestelde ontwikkelrichting voor een gebied wordt vertaald in de *omgevingsvisie*, als 1e uitwerkingsfase van het LTP. Bij een actualisering van de omgevingsvisie kunnen volgende uitwerkingsfasen van het LTP opgenomen worden.

De voorgestelde maatregelen in het schetsontwerp worden daarna uitgewerkt tot een *programma en projecten*.

We bespreken in dit PvA achtereenvolgens:

- starten: het kerngebied voor de ontwikkeling, gedeelde kansen die we zien en waarmee we kunnen starten met het werken aan een ontwikkelrichting, maar ook verdiepingvragen die zich aandienen (2).
- parallel aan deze concrete onderwerpen gaat het bouwen aan een LTP ook door, met het uitwerken van de doelstellingen en uitgangspunten en het toewerken naar een Bestuursakkoord (3)
- welke partijen moeten aan tafel om vooruit te komen in besluitvorming, zowel bestuurlijk als maatschappelijk? (4)
- wat is nodig om eea uit te voeren (5)

2. Starten

a. Starten in een kernzone: Nieuwe Diep en Nieuwe Werk

De 6 scenario's uit de Ruimtelijk Strategische Verkenning beschrijven de thema's voor het MC, met effecten voor de hele stad. Uit de scenario's van de twee ontwerp bureaus valt af te leiden dat een gebiedsontwikkeling in de 'kernzone' de grootste kans biedt om de gewenste ontwikkeling op gang te brengen. De stakeholders zien dit ook.

De kernzone is het gebied van het Nieuwe Diep en het Nieuwe Werk, met het water en de kades aan weerszijden van het water. Hier komen de thema's havenontwikkeling, bereikbaarheid en klimaatbestendigheid samen. Keuzes voor ontwikkeling in dit gebied hebben waarschijnlijk wel effect op belendende delen van de haven – de kleur loopt daarom uit naar het noorden en het zuiden. We starten met het uitwerken van *ontwikkelrichtingen* in de blauwe kernzone. Als ontwikkelingen effecten hebben op andere al dan niet havengebonden bedrijventerreinen (roze gekleurd) dan worden deze terreinen meegenomen. Zo niet nu, dan mogelijk wel in een latere uitwerkingsfase.

b. Gedeelde kansen als start van een transitie

Binnen het kerngebied willen we een transitie op gang brengen om het gebied toekomstbestendig te maken: gericht op een sterke economie, maar ook op een gezonde leefomgeving en bestand tegen hoog water. Een aantal acties draagt daar sowieso aan bij. Wij zien:

Gedeelde kansen: een stap vooruit

Het gebied Nieuwe Diep is het focusgebied waar voor veel partijen kansen liggen die in 2021 ook gerealiseerd kunnen worden. De Kade Het Nieuwe Werk is aan het eind van haar technische levensduur en zal in 2021 worden vervangen. De vervanging van de kade is een onderhoudswerk dat uitgevoerd wordt door eigenaar Port of Den Helder. De waterdiepte voor de kade is NAP -7,0 meter. Uit alle scenario's van maritiem cluster komt naar voren dat de ruimte achter de Moormanbrug meer kaderuimte kan bieden voor civiele en militaire schepen met een grotere diepgang. Om desinvestering te voorkomen kan de kadeconstructie, die een technische levensduur heeft van 60 jaar, tijdens de komende vervanging alvast geschikt worden gemaakt voor een waterdiepte van NAP -9,0 meter. Daarnaast zijn er investeringen te voorzien die een kwaliteitsimpuls bieden en die het gebied daardoor beter in de markt zet. Te denken valt daarbij aan het renoveren van het monumentale brugwachtershuisje ten behoeve van een kantoorfunctie voor bedrijven en de positionering van een drijvende steiger ter hoogte van de Visafslag waar kleinere schepen kunnen aanmeren.

Starten met het bouwen aan een ontwikkelrichting Nieuwe Diep-Nieuwe Werk

Zowel door de ontwerp bureaus, de Koninklijke Marine als door het verenigde bedrijfsleven wordt de ontwikkeling van het Nieuwe Diep-Nieuwe Werk gezien als een sleutelproject om de prioritaire havenfuncties beter te faciliteren, door meer ruimte te creëren voor havengebonden activiteiten

zowel voor het KM als voor het civiele bedrijfsleven. Dit, in combinatie met maatregelen om de waterveiligheid/klimaatbestendigheid te realiseren. Zo wordt een transitie op gang gebracht. Voorstel is om te starten met het gebied rond de Moormanbrug. Het proces dat zo in gang gezet wordt leidt tot een *ontwikkelrichting voor het Nieuwe Diep*.

c. Verdiepingsvragen/aanvullend onderzoek

De ervaring met gebiedsontwikkeling leert dat we op voorhand niet alle vragen die oppoppen kunnen bedenken. Tijdens het proces richting ontwikkelrichting zullen nog onderzoeksvragen uitgezet moeten worden, ter onderbouwing van besluitvorming. Zo zal een deel van de uitgangspunten geconcretiseerd moeten worden om ze als 'toetsinstrument' te kunnen inzetten. Voorbeelden van verdiepingsvragen zijn:

- Het onderzoeken of en in welke mate het vrijkomen van het havenbekken, kades en het gebied achter de kades rond de veerhaven bijdraagt aan het realiseren van de doelstellingen voor het maritiem cluster.
- Het verkennen of de resultaten van het eerder door Hoogheemraadschap Noorderkwartier uitgevoerd onderzoek tbv de Zeewering en het op dit moment in opdracht van de KM uitgevoerde onderzoek van Royal Haskoning DHV naar de klimaatbestendigheid van de marinehaven, kunnen worden doorgetrokken of worden verwerkt in de ontwikkelrichting Nieuwe Diep- Nieuwe Werk.

Niet alle verdiepingsvragen vragen om langdurend en omvangrijk onderzoek. Per onderwerp wordt bepaald hoe de vraag beantwoord wordt en wie daarbij betrokken worden.

3. Parallel bouwen aan een lange termijn perspectief voor 2050

De slagingskans van alles wat we doen staat of valt met het vertrouwen dat betrokken partijen hebben in de bestuurders en in de besluitvorming. Transparantie is daarbij het sleutelwoord: laat zien wat je doet en waarom je het doet.

Een belangrijke stap daarin is het bouwen aan het lange termijn perspectief (LTP) voor 2050. Dit doen we parallel aan, gelijktijdig en in samenhang met de concrete acties die onder 2 benoemd zijn.

Doelstellingen en uitgangspunten

We bouwen door aan een document waarvan in bijlage 1b de basis is weergegeven, waarin de ambitie, hoofd- en subdoelstellingen voor het Maritiem Cluster en het kerngebied *zoals gemeente, provincie en KM deze zien* beschreven staan, naast de uitgangspunten waar een goede oplossing aan moet voldoen. In de uitgangspunten wordt vastgelegd hoe de keuzes zich verhouden tot de omgeving.

Dit document is de basis voor het gesprek met andere overheden en stakeholders om het draagvlak te verbreden. Daartoe moet ook de bereidheid zijn om doelstellingen en uitgangspunten aan te vullen of aan te scherpen. Het besluit van 22-10-20 geeft het eigen commitment en gezamenlijkheid weer. Gewerkt wordt echter naar een

Bestuursakkoord tussen overheden: samen er voor gaan en vastleggen wat we gaan doen. Het akkoord is nodig om continuïteit te borgen en alle betrokken overheden te committeren aan het LTP.

Kern van het akkoord: "ondertekenende partijen zetten zich in om de gezamenlijk vastgestelde doelstelling van het kerngebied uit te werken tot realiseerbare plannen en gaan daarvoor de volgende samenwerking aan (uitschrijven governance)".

De partijen die het akkoord ondertekenen zeggen in feite: mijn belangen worden op een goede manier gediend in dit gebied.

Inhoud van het Bestuursakkoord: beschrijving aanleiding en urgentie en belang voor stad en regio van de ontwikkeling, beschrijving kerngebied, ambitie (LTP 2050), doelstellingen en uitgangspunten en samenwerkingsvorm. Ook de verantwoordelijkheden van de verschillende overheden worden benoemd.

Het is geen juridisch stuk. Het zijn geen bindende uitvoeringsafspraken met financiële consequenties – dat gebeurt pas ná vaststellen van de ontwikkelrichting per project of in het programma. In het bestuursakkoord wordt wél opgenomen dat overheden binnen hun verantwoordelijkheden ook t.z.t. middelen beschikbaar stellen. Tenslotte wordt in het Bestuursakkoord aangegeven welke fasering partijen voor zich zien, en aan welke ontwikkelrichtingen met prioriteit gewerkt gaat worden.

4. Welke partijen (bestuurlijk) aan tafel?

Tijdens de stakeholderbijeenkomst op 17-9 is veel gesproken over een *coalition of the willing*, overheden die met de neuzen dezelfde kant op gezamenlijk resultaten weten te boeken.

a. Het OGO als bestuurlijke Coalition of the willing

De drie partijen die nu het OGO vormen, zijn de Koninklijke Marine, de gemeente Den Helder en de provincie Noord-Holland. De vertegenwoordigers van deze partijen hebben het eigen mandaat georganiseerd om de hoofdlijnen uit te zetten en het proces aan te sturen.

Deze coalitie wordt ná vaststelling van het Bestuursakkoord uitgebreid met (vertegenwoordigers van) bestuurders die onmisbaar zijn om de eerste fase (ontwikkelrichting Nieuw Diep-Nieuwe Werk) tot uitvoering te laten komen. De coalitie wordt dan bijvoorbeeld Stuurgroep Ontwikkeling Nieuwe Diep – Nieuwe werk fase 1.

In de Stuurgroep worden besluiten voorbereid die door de gemeente(-n), rijkspartijen of provincie in samenhang genomen moeten worden.

Tot aan vaststelling van het Bestuursakkoord en de instelling van een Stuurgroep verzorgt de huidige coalitie de contacten met andere overheden.

b. Komen tot een Bestuursakkoord

Verschillende overheden hebben een direct belang bij de ontwikkeling van het Maritiem Cluster. Denk daarbij aan, naast de coalitiepartijen aan de rijkspartijen Defensie, LNV, EZK, I&W/RWS, maar ook aan HHNK en KOP-gemeenten. Deze overheden worden betrokken bij het tot stand komen van het Bestuursakkoord. De vorm waarin wordt nader bepaald.

c. Betrekken van de omgeving Adviesgroep ontwikkeling Maritiem Cluster

Vertegenwoordigers van het huidige bedrijfsleven, maar wellicht ook mogelijke bedrijfstakken die voor de toekomst van het havencluster interessant zijn, naast vertegenwoordigers van de energiesector, NBO's, en natuurlijk PoDH, DHA en MVKK (de civiele en militaire luchthavens) worden in het vervolg betrokken. Hiervoor kan een adviesgroep in het leven geroepen worden met als taak: meedenken over de hoofdlijnen, de aanpak, fasering; meedenken over hoe participatie verder vorm te geven.

De adviesgroep staat náást de werkgroepen die ingericht worden om concreet te bouwen aan een ontwikkelrichting. Bijvoorbeeld: voor het proces rond het Nieuwe Diep worden alleen stakeholders uitgenodigd met een direct belang. De overige partijen worden via de reguliere inspraakrondes betrokken. Hierbij moet wel aandacht zijn voor bewoners.

- d. Betrekken overige partijen, bewoners en communicatie; aanhaken bij omgevingsvisietraject DH

Voor de omgevingsvisie moet (wettelijk) een participatietraject ingevuld worden. Het betrekken van de omgeving voor het MC én voor de omgevingsvisie (haven) moeten in elkaar gevlochten worden. Voor bewoners van Den Helder is er – in het kader van heldere communicatie – geen onderscheid. Dit betekent overigens geen vertraging, maar een gebruikelijk samengaan van processen.

5. Wat is nodig om eea uit te voeren:

- a. Organisatie

De bestuurlijke coalitie wordt ondersteund door het kernteam, bestaande uit strategisch adviseurs van gemeente DH en provincie en een commandeur van de KM. Dit drietal bereidt de bestuurlijke besluitvorming van de coalitie voor en is ambtelijk opdrachtgever van een procesregisseur.

Deze procesregisseur wordt ingehuurd. Hij/zij (het in te huren bureau)

- is onafhankelijk
- van statuur en bewezen kwaliteiten in complexe gebiedsprocessen
- een verbinder
- heeft een netwerk op rijksniveau.

Hij/zij heeft als taak de partijen door het PvA heen te loodsen:

- partijen op te lijnen richting Bestuursakkoord en daarvoor de organisatie voor overheden en andere stakeholders in te richten
- het proces op te zetten om te komen tot een ontwikkelrichting Nieuwe Diep – Nieuwe Werk en alle acties uit te zetten die nodig zijn om dit proces succesvol te laten zijn.

De procesregisseur

- bereidt samen met het kernteam de bestuurlijke besluitvorming voor
- heeft het mandaat zelf initiatief te nemen richting bestuurders van de coalitie of anderen, maar altijd in samenspraak met en in aanwezigheid van één van de ambtelijk opdrachtgevers
- krijgt in eerste instantie een opdracht voor 1 jaar, waarbinnen het Bestuursakkoord getekend moet zijn en er een ontwikkelrichting met advies voor vervolg moet liggen (basis voor omgevingsvisie). Op basis van de resultaten in dit jaar wordt besloten of en hoe samen verder te gaan.

- b. Kosten en dekking

Wordt tussen de partijen verrekend.

**Ontwikkeling Maritiem Cluster Den Helder
Op weg naar een Lange Termijn Perspectief
met eenduidige ambitie, doelen en uitgangspunten**

Om de Ruimtelijk Strategische Verkenningen te trechteren naar 3 Ontwikkelrichtingen en uiteindelijk één 'Lange Termijn Perspectief' (LTP) voor het Maritiem Cluster (MC), moeten begrippen zoals ambitie, doelen en uitgangspunten gezamenlijk worden geformuleerd door de verschillende betrokken overheden, bedrijfsleven en andere stakeholders. Door eenduidigheid en navolgbaarheid wordt een stevige basis gelegd voor verdere planvorming, in termen van draagvlak en inhoud.

In dit document is een eerste aanzet gedaan voor het formuleren van de ambitie, subdoelen en uitgangspunten - mede op basis van de begrippen die gebruikt zijn in de offerte-uitvraag voor de Ruimtelijk Strategische Verkenningen. Gezamenlijk zullen de formuleringen verder worden aangescherpt, verrijkt en verdiept. Toelichting en achterliggende gedachten bij de formuleringen zijn in grijs weergegeven.

Definitie Maritiem Cluster Den Helder

Onderzoeksgebied is:

- de Kernzone Het Nieuwe Diep – Het nieuwe Werk
- De haven (Marine en civiel)
- Kooyhaven
- Kooypunt
- Luchthaven
- Oostoever

Bijlage 1: kaart

In termen van activiteiten:

- a. Koninklijke Marine (KM)
- b. Civiele havengebonden bedrijven (CHB)
- c. Energiesector (ES)
- d. Technische kennis- en opleidingsinstituten gericht op KM CHB en ES
- e. TESO
- f. Visserij
- g. Pleziervaart (o.a. jachthaven)?
- h. Bedrijven die diensten en producten leveren aan a.t.m g.

Een deel hiervan zal worden aangemerkt als 'prioritaire MC activiteit'

Ambitie voor het Maritiem Cluster:

**Een toekomstbestendig en vooruitstrevend Maritiem Cluster,
en daarmee een economische motor voor stad en regio.**

De ontwikkeling van het Maritiem Cluster draagt bij aan een toekomstbestendige, aantrekkelijke en economisch gezonde stad en regio. De ambitie voor het onderzoeksgebied Maritiem Cluster is een verbijzondering van deze veelomvattender ambitie voor stad en regio.

Subdoelen voor het Maritiem Cluster

De subdoelen gaan specifiek over de 'kernstrook', het onderzoeksgebied (zie hierboven en bijlage).

De subdoelen worden nog nader geconcretiseerd, uiteindelijk vertaald in SMART projectdoelstellingen.

Het streven is de subdoelen, zoveel als mogelijk, in meer /minder - vorm te formuleren.

Ook worden deze nog gekoppeld aan indicatoren met het oog op monitoring. Deels komen deze uit de 'Regio Deal'.

<p>Subdoel Havenontwikkeling</p>	<p>Het beter functioneren en doorontwikkelen van de prioritaire haven-activiteiten, zoals bijvoorbeeld de Koninklijke Marine en civiele (zee)havengebonden activiteiten, inclusief de energiesector; Wat prioritaire activiteiten zijn, wordt in een gezamenlijk proces bepaald. (door 'joint fact finding'). Dit geldt ook voor de betekenis van 'goed functioneren en doorontwikkelen'.</p> <p>Voldoende ruimte (kades, water, kavels) voor de bedrijfsvoering en ontwikkeling van de prioritaire activiteiten. Daarbij hoort efficiënter en 'smart' gebruik van het havenareaal. Prioritaire activiteiten en minimale ruimtevraag worden in 'joint fact finding proces' bepaald. Hoe efficiënt het ruimtegebruik kan worden en hoeveel ruimte (kades, water, kavels) per saldo nodig zal zijn, wordt gezamenlijk bepaald.</p> <p>Er is in het MC meer ruimte voor een variëteit aan havengebonden branches, zoals bijvoorbeeld de energiesector, offshore (operations & maintenance), onderhoud en defensie/Koninklijke Marine, hetgeen bijdraagt aan een toekomstbestendigere Helderse en regionale economie. Door multifunctionaliteit neemt de huidige afhankelijkheid van één specifieke branche (van Koninklijke Marine) af. (risicospreiding, niet op één paard wedden),</p> <p>In het MC (en wellicht daarbuiten) is meer fysieke ruimte voor MC gebonden onderwijs- en kennisinstellingen. Ruimte vraag onderwijs- en kennis-instellingen nog nader concretiseren. Zie ook uitgangspunt over 'verbinding met de stad'.</p> <p>Meer synergie en innovatieve bedrijvigheid bewerkstellingen door samenwerking en uitwisseling tussen de Koninklijke Marine en civiele (zee)havengebonden bedrijven. Gezamenlijk nader specificeren.</p>
<p>Subdoel Maritieme stadsontwikkeling</p>	<p>Meer functies in het MC (Willemsoord en gebieden aan de zeevering) die de verbinding tussen stad-civiele haven-marinehaven vormgeven. Door het benutten van erfgoed locaties in de kernstrook wordt het MC ook op een stedelijke manier aantrekkelijker.</p>
<p>Subdoel Energiesector</p>	<p>Het MC excelleert in energietransitie-activiteiten en wordt als waterstof-draaischijf een onmisbare speler in de waterstofeconomie.</p> <p>Meer bedrijven gericht op de energietransitie in het MC.</p> <p>Een toekomstbestendiger positie in de energietransitie en -voorziening door ontwikkeling van het MC naar een draaischijf voor waterstofeconomie vanaf 2030. Activiteiten: energieproductie/omzetting, -transport, -opslag, -infrastructuur, bouw, onderhoud installaties</p>
<p>Subdoel Bereikbaarheid</p>	<p>Betere bereikbaarheid van de prioritaire activiteiten MC in de kernstrook Nog nader te specificeren ook m.b.t. bestemmingen/doelgroepen</p> <p>Meer en aantrekkelijker verbindingen tussen MC kernstrook en stad voor langzaam verkeer.</p>
<p>Subdoel Waterveiligheid/ klimaatbestendigheid</p>	<p>De MC kernstrook is robuuster ten aanzien van klimaatverandering en daardoor zeespiegelstijging. Als uitgangspunt hebben we staan dat klimaatadaptatie een motor is voor de gewenste gebiedstransitie in de haven.</p>

Wat verstaan we onder uitgangspunten?

Uitgangspunten gaan over heel Den Helder en de hele regio Kop van NH.

Zodat de ontwikkelingen in de kernstrook:

- Ook bijdragen aan de bredere opgaves in heel Den Helder/Kop van NH
- Niet onnodig de bredere ontwikkelingen in heel Den Helder/Kop van NH belemmeren

De uitgangspunten bieden een waarborg van kwaliteit en integraliteit met bestaand beleid voor heel Den Helder en de regio. Met de ontwikkeling MC zal dus rekening worden gehouden met of worden bijgedragen aan bredere opgaven i.h.k.v. verschillende beleidsthema's.

De uitgangspunten:

De ambitie om toekomstbestendig, vooruitstrevend en een economische motor te zijn is niet een uitgangspunt maar wordt verbijzonderd in de subdoelen.

Algemeen uitgangspunt:

Ontwikkelingen in het MC voldoen aan wet- en regelgeving en bestaand beleid.

Innovaties en nieuwe initiatieven kunnen aanleiding geven tot actualisatie van bestaand beleid en/of wet- en regelgeving.

Bovenstaande kan aanleiding zijn om hierover met het bevoegd gezag in gesprek te gaan.

We willen dat dit zichtbaar is in onze dialoog wanneer we voor dilemma's staan in verband met (ver)oud(erd) beleid en ontoereikende wetgeving.

Met betrekking tot specifieke beleidsthema's:

De ontwikkeling van het MC draagt (binnen een acceptabele termijn) bij aan het verbeteren van de **leefbaarheid**, zoals met betrekking tot milieu, gezondheid, sociale en externe veiligheid.

De ontwikkeling van het MC draagt aantoonbaar bij aan de groei van de **werkgelegenheid** in Den Helder en de regio, zoals is neergelegd in onder meer het sociale beleid van Den Helder, de Regio Deal en ambitedocument / regio-akkoord 'De Kop groeit'

- We kijken hierbij naar huidige werkgelegenheid en toekomstige werkgelegenheid, ook voor jongere generaties.
- Het werkgelegenheidseffect van keuzes voor het MC voor verschillende beroepsgroepen, opleidingsniveaus en leeftijdscategorieën (NB: jongeren!) nemen we mee in de 'Joint Fact Finding'
- Daarbij kijken we naar de toekomstige autonome ontwikkeling (die plaatsvindt als er geen extra inzet op MC-ontwikkeling komt), en vergelijken deze met wat we verwachten door ontwikkeling van het MC. Of dit ook binnen een 'acceptabele tijd' moet gebeuren (10 tot 20 jaar?), is een aandachtspunt bij te maken keuzes. Daarbij moeten we in acht nemen dat het om ontwikkelingen gaat die mede afhankelijk zijn van (inter)nationaal beleid en bredere economische ontwikkeling.

De ontwikkeling van het MC en de ontwikkeling van **onderwijs en kennisinstellingen** sluiten goed op elkaar aan en versterken elkaar. Besluitvorming en sturing hierop wordt in samenhang gedaan en in lijn met de Regio Deal en regio-akkoord 'De Kop groeit'

Dit betreft verschillende opleidingsniveaus / beroepsgroepen / leeftijdscategorieën

Het onderwijs dat samenhangt met MC (accommodatie en instellingen) staat in verbinding met en is geborgd in de stad (en de regio).

- De gedachte hierbij is dat het onderbrengen van studenten (adelborsten, leerlingen) in de stad helpt de stad aantrekkelijker te maken, in tegenstelling tot wat gebeurt als zij gescheiden van de stad worden ondergebracht in het MC.
- Ruimtevrage onderwijs-, kennisinstellingen en accommodatie van studenten (adelborsten/leerlingen) nog nader concretiseren.

Het **erfgoed** binnen MC (in ieder geval de Stelling van Den Helder) wordt benut met respect voor de historische waarde, met oog voor recreatieve kansen en de verbinding met andere onderdelen van de stad en regio.

- 'Verbinding' betekent dat deze zichtbaar en voelbaar verbonden zijn met rest van de stelling.
- 'Benutten' is een vertaling van de ruimtevraag voor MC-activiteiten die op deze locaties zouden kunnen plaatsvinden, maar wel met oog voor andere waarden en dat toetsbaar maken

Maatregelen of initiatieven op gebied van energietransitie in MC en stad/regio worden integraal ontworpen, in samenhang besloten en ontwikkeld.

- De energie-transitie-keuzes voor het MC mogen niet beperkend zijn voor de energietransitie-aanpak in de stad, de regio en het RES-gebied.
- De partijen in het MC hebben hun eigen verduurzamingsopgave (bijvoorbeeld op gebouw-niveau). Bij het werken aan energie-oplossingen moet altijd onderzocht worden of samenwerking met andere MC-partijen en de stad/de regio/het RES-gebied tot schaalvoordelen en daarmee tot betere haalbaarheid kan leiden.
- Van de energietransitie in het MC als economische activiteit (activiteiten in de waterstof-economie en m.b.t. windenergie op zee) moeten ook andere partijen in het MC, de stad en de regio kunnen profiteren.

Klimaatadaptatie is een motor voor de gewenste gebiedstransitie in de haven.

Verbeteren van de bereikbaarheid van stad en regio is een uitgangspunt bij de ontwikkeling van het MC

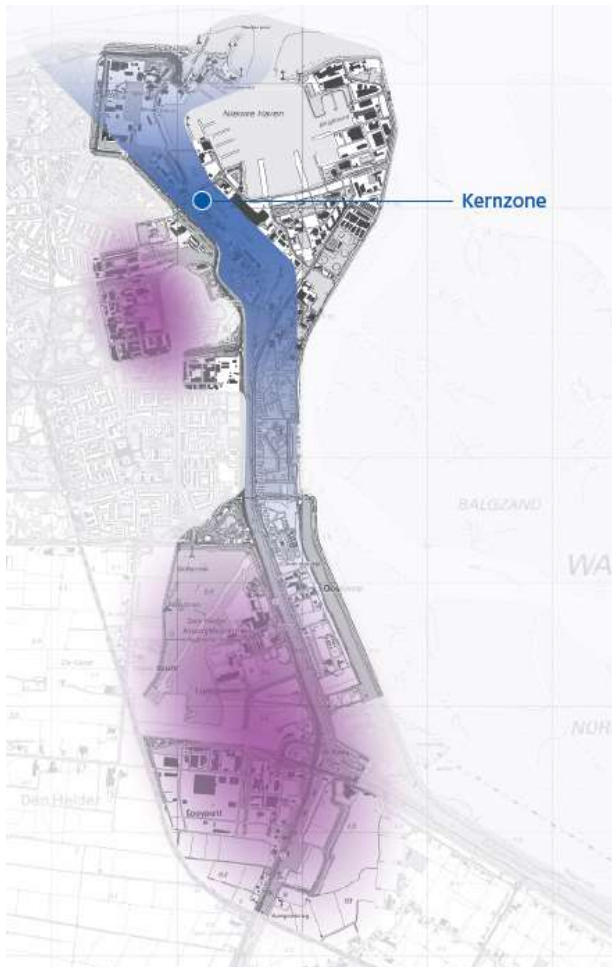
- Bereikbaarheid op land betreft dus zowel bereikbaarheid van MC zelf, als van de TESO, als van andere locaties in stad en regio (congestie moet afnemen, verkeersveiligheid moet toenemen)
- Bereikbaarheid over water betreft zowel bereikbaarheid vanaf en naar het Noord-Hollands kanaal als naar en van zee.
- Bereikbaarheid door de lucht van belang in verband met helikopters en drones
- Maatregelen die op korte termijn genomen worden voor het verbeteren van de bereikbaarheid mogen geen belemmering vormen voor gewenste ontwikkelingen voor de langere termijn.

De ontwikkeling van het Maritiem Cluster moet gunstig zijn voor jongeren en opgroeiende kinderen in Den Helder en de regio.

We denken hierbij aan:

- Jongeren in Den Helder profiteren ervan dat zij in Den Helder opgeleid kunnen worden (of bijgeschoold) voor functies in het MC
- We willen met de ontwikkeling van het MC de werkgelegenheid ook voor toekomstige generaties behouden en liefst laten groeien. Hiermee bereiken we ook dat meer jongeren in Den Helder (/regio) blijven wonen.
- In samenhang met de ontwikkeling van het MC kijken we ook naar huisvesting voor jongeren (dat maakt het voor hen aantrekkelijker om in MC te werken).
- Meer studenten en accommodaties voor studenten en jongeren maakt de stad aantrekkelijker voor jongeren én maakt het aantrekkelijker om in Den Helder (/de regio) te blijven wonen.
- De koppeling van MC met de stad levert indirecte positieve spin off (horeca, voorzieningen) dit maakt de stad aantrekkelijker voor jongeren en aantrekkelijker om in Den Helder (de regio) te blijven wonen.
- Het bieden van een gezonde leefomgeving voor kinderen en jongeren; ontwikkeling van MC leidt tot minder overlast en negatieve gezondheidseffecten door verkeer op de N250 en activiteiten in het havengebied.
- Met de ontwikkeling van het MC willen we er ook aan bijdragen dat jongeren zich (meer) identificeren met en trots zijn op Den Helder.

Bijlage 1. Kaart onderzoeksgebied

T.b.v de Omgevingsvisie is een eerste (wellicht niet volledige) inventarisatie gemaakt van het huidige beleid van Den Helder en welke doelen daarin worden nagestreefd. Beleid van andere overheden met invloed op kerngebied, stad en regio wordt hier nog aan toe gevoegd.

Thema Energietransitie & warmtevisie: hoe voorziet Den Helder duurzaam in zijn elektra en warmte?

Hoofdpijnen van aanpak voor een duurzaam en klimaatbestendig Den Helder (algemeen)
Nota bodembeheer
Nota Zonneparken
Notitie aanzet duurzaamheidsagenda
Regionale energiestrategie

Thema Klimaatverandering en ruimtelijke adaptatie: hoe gaan we om met een veranderend klimaat?

Visie Openbare Ruimte in Nieuw Perspectief
Hoofdpijnen van aanpak voor een duurzaam en klimaatbestendig Den Helder (algemeen)

Thema Aantrekkelijk woon- en verblijfsklimaat: hoe kan Den Helder aantrekkelijker worden en blijven als stad om te wonen, werken en te recreëren?

Beleidskader Cultuur
Beleidskader Cultureel Erfgoed
Beleidskader Archeologie
Visie Openbare ruimte in Nieuw Perspectief
Beleidskader Toerisme
Visie Verblijfsrecreatie NHN 2030

Parkeervisie 2016-2019

Regionale kadernota huisvesting arbeidsmigranten Noordkop

Beleid huisvesting tijdelijke werknemers Den Helder 2019

Strategische Visie Den Helder 2020

Structuurvisie Den Helder 2025

Woonvisie Den Helder 2016 -2020

Regionale visie binnenduinrand (4e ka 2020)

Thema Een gezonde leefomgeving: hoe kan de omgeving bijdragen aan een sterke sociale structuur?

Sociaal Beleid. Het sociale verhaal van Den Helder

Helders Perspectief

Beleidskader Sport

Thema Jong zijn en opgroeien in Den Helder: hoe is het om in Den Helder op te groeien? Wat biedt Den Helder aan kinderen en jongeren en kan dit verder worden versterkt?

Structuurvisie Den Helder 2025

Beleidskader Cultuur

Thema Overig

Nota Grondbeleid 2019

Retailvisie Kop van Noord-Holland definitief juni 2018

Beleid Detailhandel

Visie op detailhandel: in 2021 actualiseren

Lokaal Integraal Veiligheidsbeleid 2018-2022